

naj se njegovo vprašanje postavi na dnevni red prihodnjega shoda, in temu je zbor pritrdil.

Zvršile so se še volitve v stalno deputacijo in sicer so bili voljeni: predsednikom dr. vitez Mündel, člani: dr. vit. Hermann, dr. pl. Barth, dr. vit. Feistmantel, dr. Ofner, dr. Benedikt, (vsi z Dunaja), dr. Tragy in dr. Aul (iz Prage), dr. Reissig (iz Brna), dr. vit. Kratter iz Lvova, dr. Schloffer iz Gradca, dr. Porlitz iz Trsta in dr. Hoffmann iz Solnograda.

Zvečer dne 5. oktobra sprejel je vdeležnike slovesno pravosodni minister grof Schönborn v dvoranah c. kr. finančnega ministerstva, obdan od prvih pravnikov in uradnikov Dunajskih. Sijajen banket je bil dne 6. oktobra. Izpregovoril je pri njem tudi grof Schönborn zdravijco, v kateri je dejal, da bodi odvetništvo kakor sol za vse pravno življenje, da je odvetništvo zlasti važno sedaj, ko se pripravlja ustno postopanje v civilnih pravnih. Druge lepe govore so priobčili „Juristische Blätter“ št. 41., po katerih je posneto naše poročilo.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Pogoji tožbi na razodetno prisego. Zmota pri poravnavi.

A. M. S. zamrla je dne 10. marcija 1882. l. ter se je njena zapuščina, znašajoča 1272 gld. 96 kr. prisodila oporočnemu dediču, zapustničinemu možu L. S., proti temu v last, da izplača 4 zapustničinim otrokom iz prvega zakona vsakemu po 250 gld. kot dedščino; ta znesek se je bil določil s poravnavo, v kateri so se zapustničini otroci odpovedali vsaki daljni dedinski pravici.

S tožbo de praes. 31. avgusta 1889, št. 7376 zahtevajo A. S., I. K. in K. R., zapustničine hčere — trdeč, da so v nujnem deleži prikrajšane, ker se je pozvedelo, da je zapuščina znašala mnogo več, nego 1272 gld. 96 kr. in je to oporočni dedič prikril — naj se razsodi, da mora toženi oporočni dedič vso, k zapuščini ranjke spadajočo imovino razodeti s svojo prisego.

Deželno sodišče v Lj. je tožbeni zahtevi ugodilo iz naslednjih razlogov:

Da je razodetna prisega dopustna, zakon v § 220. obč. sod. r. veleva, da toženec o kakem prikritji imovine najbrže vé, in po dv. dek. z dne 16. decembra 1791, št. 227 zb. pr. zak. naj se razodetna prisega tedaj zahteva, kedar verojetne in verodostojne okoliščnosti kažejo na kako prikritje imovine. Dokazano je po toženčevem priznanji, da je toženec imel na ime zapustnice glasečo se hranilnično knjižico v vrednosti 4012 gld., o kateri tožiteljicam ničesar omenil ni in katero je realizoval takoj po smrti zapustnice. Trdi pa toženec, da je bila navedena hranilnična knjižica v njegovi posesti in njegova last ter da je glavnico on sam naložil iz doneskov svojega obrta. Da pa je med tožencem in zapustnico vladala vkupnost imovine, to se da izvajati odtod, ker sta toženec in zapustnica pri vseh tirjatvah, katere so se v zapuščino napovedale, kakor tudi — to toženec priznava — pri tirjati v znesku 300 gld., katero je U. plačal, deležna bila po enakih delih. Iz tega se izvajati da nadalje, da sta toženec in zapustnica tudi pri glavnici. naloženi v kranjski hranilnici, deležna bila najmaj po enakih delih. Ako je torej smatrati dokazanim, da je toženec prikriil navedeno hranilnično knjižico, lahko se potem sodi, da je on še drugo zapuščinsko imetje prikriil in zamolčal ter so tedaj dani pogoji razodetne prisege, katerih zakon zahteva. Vprašanje je torej le še, ne ovira li zapuščinska poravnava z dne 15. julija 1882 tožbe, ker so se tožiteljice v njej odpovedale vsem dalnjim pravicam in tudi pravici do tožbe na razodetno prisego, ako le toženec nujne deleže poviša od 146 gld. 33 kr. na 250 gld., kar je tudi storil? Dvojbe ni, da je razpravni zapisnik, v katerem je navedena poravnava zabeležena, javna listina po smislu § 112. obč. sod. r. s popolno dokazno močjo. A vender je tu tudi uvaževati ugovor tožiteljic, češ da so bile v zmoti glede poravnavnega predmeta. Poravnava sklenila se je glede zapuščinske imovine v znesku 1272 gld. 96 kr. Ta zapuščinska imovina pomnožila se je pa najmanj za glavnico, naloženo v kranjski hranilnici in je s tem poravnavni predmet v bistvu drugi postal, a zato je ugovor utemeljen, da ni pravoveljavna poravnava, niti dedinska odpoved, kajti zmota zadeva bistvo poravnavnega predmeta (§ 1385. obč. drž. zak.).

Višje dež. sodišče v Gradci je z razsodbo z dne 29. aprila 1891, št. 5263 apelaciji ugodilo in tožbeno zahtevo odbilo.

Razlogi.

Tožiteljice so po sodnem zapisniku z dne 15. julija 1882 sklenile z oporočnim glavnim dedičem po dne 2. aprila 1882 zamrši A. M. S. poravnavo, da jim toženi oporočni dedič poviša nujne deleže, kateri so se pri obravnavi s 146 gld. 33 kr. izračunali, na 250 gld., one pa so pripoznale oporoko zapustničino ter odpovedale se daljnim dedinskim pravicam. Ta poravnava sklenila se je izrecno v ta namen, da se zapreči vsakeršni prepir glede veljavnosti oporoke, kakor tudi mogoča tožba na položitev razodetne prisega. Dotični zapisnik podpisan je od tožiteljic in toženca ter je tako po smislu § 113. obč. sod. r. listina s popolno dokazno močjo za poravnavo, sklenjeno med dvema strankama (§ 1380. obč. drž. zak.). Toženec je tudi na podlogi te poravnave plačal glasom pobotnic tožiteljicam vsaki po 250 gld. ter so tožiteljice v svojih pobotnicah izrecno izjavile, da nimajo k zapuščini svoje matere nikakih tirjatev več. Tožiteljice niso torej upravičene, da bi jednostranski od pogodbe odstopile in toženca na položitev razodetne prisega silile, ker to zaprečiti bil je uprav pogodbi namen. Očividno je, da tožba meri jedino le na povišanje nujnih deležev, tožiteljicam odmerjenih. Ker je pa od dne zapuščinske poravnave (14. in 15. julija 1882) do dne vložene tožbe 31. avgusta 1889 poteklo več nego 7 let, to bi tožiteljice ne mogle več zahtevati povišanja ozir. dopolnitve nujnih deležev, ker je ta pravica po smislu § 1487. obč. drž. zak. uže zastarela in je torej tožba na položitev razodetne prisega nedopustna, ker je brez temelja. Tožiteljice se sicer sklicujejo na določbo § 1375. obč. drž. zak., češ da jih je toženee o kolikosti zapuščinskega imetja nalašč pripravil v zmoto, da je mnogo, v zapuščino spadajočega imetja zamolčal. Toda te določbe ni moči tu uporabiti, ker se navedena zmota niti bistva v osebi, niti v predmetu ne tiče. Tožiteljice niso mogle, sklepajoč poravnavo dne 15. julija 1882, dvojiti ob osebi nasprotnika in tudi ne, da je šlo za zapuščino njihove matere ozir. za nujni delež, kateri so iz te zapuščine zahtevati mogle. Tožiteljice so k večjemu glede kolikosti nujnega deleža mogle biti v zmoti; ta zmota se pa nikakor ne nanaša na bistvo predmeta. Tudi so tožiteljice po razpravnem zapisniku z dne 14. in

15. julija 1882 vedele o hranilnični knjižici in da si jo je toženec prilastil. Iz tega pa izhaja, da glede tega in tudi glede ostalega, v tožbi navedenega baje v zapuščino spadajočega imetja razodetna prisega sploh ni na mestu kot zakonito pravno sredstvo, ker nedostaje pogoja za njo, namreč pozvedovanja po neznanem imetji.

Najvišje sodišče je razsodbo druge instance z odločbo z dne 15. septembra 1891, št. 9361 potrdilo uvažuje, da tožiteljice, ker so sklenile poravnavo s tožencem, nimajo pravnega interesa, da bi od to toženca zahtevale, naj pod prisego razodene imetje, spadajoče v zapuščino.

M. Logar.

b) Prodavec mora dokazati, da je blago po pokušnji, če tudi jo ima kupec v rokah (343 trg. zak.).

Okrajno sodišče v C. je v pravdi F. K. proti F. S. zaradi 82 gld. z razsodbo z dne 23. septembra 1890, št. 19356 za pravo spoznalo: Tožena F. S. dolžna je plačati tožitelju F. K-u pogojeno ceno za vino, ki ga je od njega prejela dne 3. majnika 1890, 82 gld. ter pravdne stroške vse to v 14 dneh, — ako stori tožitelj vrneni mu glavno prisego, da ga je res toženka vprašala, koliko ima na prodaj ponujenega vina, da jej je on imenoval dva soda, ki držita 416 in 358 litrov, da mu je na to toženka velela, dne 3. majnika 1890 pripeljati oba soda ter da sta se po tem takem pogodila uprav za 774 litrov.

Razlogi.

Toženka zanika, da bi bila kupila od tožitelja v svojem imenu 774 litrov vina, in trdi, da je bilo pripeljano vino slabejše nego li poskušnja. Tožitelj prizna, da je prodal po pokušnji. Taka kupna pogodba je nepogojna ter upravičuje le kupca, da zavrne blago, katero ni takšno, kakeršna je pokušnja. V tem slučaju mora pa kupec dokazati, da blago ni tako, ker naravno je, da ima kupec poskušnjo v ta namen pri sebi, da lahko presodi, se li blago ž njo vjema. Toženka se po tem takem ne sme izgovarjati, da je njen mož vino takoj tožitelju prepustil, ker ni bilo baje takšno, kakeršno bi moralo biti po pokušnji, tem manj, ker je njen mož vino v

resnici prevzel, kakor trdi nepristranska priča I. M. in ker tožitelj vina ni hotel več vzeti nazaj. Toženka navedla je priči M. S. in F. R. ter tudi ponuja glavno prisego, da vino ni bilo takšno, kakeršno bi moralo biti po poskušnji. Ne glede na to, da je M. S. zavržna priča, ni sploh moči dokazati po pričah in prisegi, je li bilo vino takšno. kakeršno bi moralo biti po poskušnji, ali ne, ker to bi se bilo moralo dokazati takoj pri sprejemu, oziroma kmalu po sprejemu, dokler je nasprotnica poskušnjo še imela, a to tudi le po zvedencih v smislu člena 348 trg. zak. Ker ona tega ni storila, treba je le še uvaževati ugovor, da toženka ni niti kupila za-sé, niti toliko, kolikor tožitelj trdi. O teh okoliščinah bila je glavna prisega toženki dana; ker jo je tožitelju vrnila, treba je bilo spoznati, da jo mora tožitelj sam storiti.

Toženka se je pritožila proti tej razsodbi in trdila, da mora po splošno priznanih načelih vedno ta, ki kaj trdi in zahteva, dokazati vse okoliščine, iz katerih izvaja svojo zahtevo. Tožitelj je trdil, da je toženki vino prodal po poskušnji, pa da je bilo pripeklano vino uprav takšno. Ker je toženka po svojem možu takoj, ko sta bila soda raz voz dejana in je bilo vino pokušeno, zavrnila vino in rekla, da ga tožitelj lahko zopet odpelje, ker ga ona ne vzame, — moral bi bil tožitelj dokazati, da je bilo vino takšno, kakeršno je moralo biti; on bi bil moral prositi, da se naj zaslišita zvedenca, katerima bi bila toženka morala poskušnjo izročiti, ker bi bila drugače ona dokaz onemogočila in bi bila odgovorna za posledice. Da bi bila morala ona takoj skrbeti za ta dokaz v večni spomin, ni ntemeljeno v zakonu, ker nikdor je ne more siliti, da bi si ona delala stroške, ki se jej morebiti ne bi nikdar povrnili, ako n. pr. tožitelj ničesar nima. Ona je vino takoj zavrnila, več ni bila dolžna storiti.

Višje dež sodišče v Gradcu premenilo je razsodbo prvega sodnika ter spoznalo, da se odbije tožiteljeva zahteva in da mora tožitelj toženki povrniti vse njene stroške.

To razsodbo je tudi potrdilo najvišje sodišče z odločbo z dne 24. aprila 1891, št. 4104 iz naslednjih

razlogov:

Toženka je krčmarica. Iz pravnih govorov, v katerih se tožitelj večkrat sklicuje na določbe trgovskega zakona, in iz odgo-

vora samega izhaja, da je bilo vino toženki prodano v ta namen, da ga naj iztoči v gostilni (čl. 271 trg. zak.). Po tem takem je uporabili v tej pravdi določbe trgovskega zakona, dasi se ni vršila pred c. kr. okrožnim sodiščem ter se sploh o pristojnosti sodišča ni obravnavalo. Obe stranki priznata, da je bilo vino po pokušnji prodano, da je bilo vino toženki na dom pripeljano, da je njen mož M. S. v njenem imenu vino pokusil, trdil, da ni tako, kakeršna je pokušnja ter tožitelju rekel, da vina ne vzame in da naj tožitelj oba odložena soda zopet vzame, tožitelj pa da tega ni hotel storiti. Iz tega izhaja, da toženka vina ni prevzela, akoprav je bilo res odloženo in v njeno klet spravljeno. Uporabiti je v tem slučaju določbe člena 343, ne pa določeb členov 347 in 348 trg. zak. Ker tožitelj plačila zahteva, dokazati mora, da je on storil svojo dolžnost, da je bilo pripeljano vino tako, kakeršno je moralo biti po poskušnji (člen 340 trg. zak.) nikakor pa ni treba toženki dokazati, da vino ni bilo takšno. Res ima toženka pokušnjo v rokah, vender tožitelj niti trdil ni, da mu ona ne bi bila hotela pokušnje izročiti ter da bi na ta način njemu hotela onemogočiti dokaz po zvedencih. Brez tega dokaza tožbena zahteva ni upravičena ter bilo jo je zavrniti, oziroma potrditi rabsodbo druge instance.

Dr. J. Hrašovec.

c) Zdražitelj eksekutivno prodanega posestva mora na njem vknjiženo služnost pešpoti, vožnje poti in živinogonje trpeti tudi tedaj, če je na stavku izven zdražila in če dražbeni pogoji ne zavezujejo izrecno zdražitelja, da mu je prevzeti to služnost.

Na posestvu št. 177 v R. bila je na podlogi istoglasnih kupnih pogodeb z dne 6. decembra 1884 za več domačinov v R. pod red. št. 25, 26, 27, 28 in 28 vknjižena služnost vožnje poti, pešpoti in živinogonje. To posestvo bilo je v eksekucijski reči Klare F. proti lastniku Avgustu F. pct. 1233 gld. 52 kr. c. s. c. eksekutivno prodano. V dotičnih dražbenih pogojih ni bilo ničesar izrecno določenega glede služnostnih, pod red. št. 25—29 držečih se pravic; samo splošno je bilo o njih omenjeno, da se bode prodalo posestvo v R. s pritiklinami po »meri zemljiške knjige« in da mora zdražitelj od dne zdražitve naprej trpeti vse, na zdraženo posestvo padajoče

davke; »bremena« itd. Zadevno posestvo, katero je bilo eksekutivno cenjeno gledé na služnostne, njega se držeče pravice na 62.757 gld., zdražila je izvršiteljica Klara F. za 32.105 gld. Pri naroku za razdelitev zdražila niso se proti nadaljnjemu obstoju zazadevnih servitut upirali niti tabularni upniki, niti zdražiteljica Klara F.

V rešilu likvidovanja je okrajno sodišče v M. T. služnostne, pod red. št. 25, 26, 27, 28 in 29 posestva št. 177 v R. držeče se pravice izrecno pripoznalo kot obstoječe, če tudi so bile na stavku izven doseženega zdražila.

Zdražiteljica je podala rekurz zoper preobloženje z navedenimi služnostnimi pravicami in višje dež. sodišče v B. mu je ugodilo iz naslednjih razlogov: Dolžnosti zdražiteljeve odločujejo najprej dražbeni pogoji. V le-teh ni gledé servitut nič ukrenjenega, pač pa so upisani na takih stavkih, kateri se niso več uvaževali, kateri so torej izven razdeljenega zdražila. Zategadelj jih tudi ni bilo moči naložiti zdražiteljici, da bi jih morala trpeti, nego bilo jih je smatrati za vničene in dovoliti njih izbris, če tudi se pri razdelitvenem naroku Klara F. po svojem zastopniku ni upirala uradni opomnji v zapisniku o likvidovanji, da servitute, vpisane pod red. št. 25—29 ostanejo, kakor so, kajti iz tega se ne da izvajati, da se je radovoljno prevzela zaveza, trpeti omenjene servitute.

Na revizijski rekurz servitutnih upravičencev je najvišje sodišče z odločbo z dne 17. junija 1891, št. 7273 premenilo višjesodno odločbo ter obnovilo prvosodni odlok iz naslednjih razlogov:

Višjesodna odločba gledé servitut na eksek. prodanem posestvu št. 177 v R. ne prilega se niti vsebini aktov, niti zakonu, kajti na eksekutivno prodanem posestvu kot služečem zemljišči je pod red. št. 25—29 uknjižena v prid posestnikom vlož. št. 649-641, 947, 643, 646. 648, 645 servituta pešpoti, vožnje poti in živinogonje kot breme, a v navedenih zemljiških vložkih kot pravica gospodujočim zemljiščem. Tu gre torej za zemljiške služnosti po smislu §§ 473. in 477 obč. drž. zak., gledé katerih se je pridobila stvarna, proti vsakemu posestniku veljavna pravica, ker se je pri služečem zemljišči vknjižila kot breme, a pri gospodujočem zemljišči kot pravica, gre torej tu za realna bremena po širšem, tudi v § 928. obč. drž. zak. izraženem smislu besede, ne pa za gole hipo-

tekarne tirjatve, katere je samo zadovoljiti iz skupila za zdraženo posestvo in katere so zategadelj po dvornih dekretih z dne 15. januarja 1787, št. 621 in 23. okt. 1794, št. 199 zb. pr. zak. predmet obravnavi o razdelitvi kupnine. Pravno razmerje med zdražiteljico Klaro F. in vknjiženimi upniki urejajo dražbeni pogoji in dražbeni zapisnik. Oboje je podpisala zdražiteljica. Tu pa govori odstavek 1. odobrenih dražbenih pogojev, da se bode posestvo št. 177 v R. prodalo »po meri zemljeknjižnega stanja«, a s tem je bil vsak dražitelj uže naprej opozorjen, naj si v zemljiški knjigi pogleda bremena, katera se posestva drže. Dalje določa odstavek 5., da mora zdražitelj od dne dražitve počenši trpeti vsa »bremena«, in ker so dozdevne servitute stvarne, proti vsakemu posestniku služečega zemljišča veljavne pravice, onda iz tega izhaja, da nanje po § 443. obč. drž. zak. ne upliva eksekutivna prodaja zemljišča, zlasti ne, ker zdražiteljica Klara F. ni ugovarjala zoper določbo v zapisniku z dne 14. majnika 1890, da služnostne, pod red. št. 25—29 vpisane pravice ostanejo, kakor so, ni se temu upirala, če tudi je bila osebno in s svojim zastopnikom priča dotične obravnave. To potrjuje tudi analogna uporaba § 32. konk. reda, kateri znači služnosti kot breme nepremične, v posilno prodajo dane lastnine, in nadalje piše, da te služnosti ostanejo ter preidejo k novemu pridobitelju, kolikor s tem niso prikrajšane hipotekarne tirjatve pred njimi, a to je tukaj tako, ker se s tem, da se zdražiteljici nalože pôtne servitute, res ne godi nikaka krivica poprejšnjim upnikom, kateri se tudi sicer niso pritožili zoper sedaj obnovljeni izrek prvega sodnika.

d) Listina, v kateri potrjuje dolžnik s svojeročnim podpisom, da dolguje prodajalcu kupnino, zadoščuje zahtevam § 298 obč. sod. reda, četudi ni od dolžnika svojeročno pisano ali od dveh prič podpisano. Drugi odstavek § 114 obč. sod. reda misli le one listine, v katerih se potrjuje dolžno posojilo.

A je prodal B-u svojo gostilno s koncesijo in pohištvom vred in je tožil kupca za ostalo kupnino v znesku 850 gld. V tožbi zahteval je eksekucijsko postopanje na podlogi dolžnega pisma.

Trgovsko sodišče na Dunaji je odbilo zahtevano eksekucijsko postopanje, ker dolžnega pisma toženec ni svojeročno pisal

in ga tudi nista podpisali dve priči, ker ga torej ni moči šteti med polnoverjetne listine (§ 114 obč. sod. reda).

Višje dež. sodišče Dunajsko pa je dopustilo eksekucijsko postopanje po smislu § 298. obč. sod. reda in dv. dekr. s 7. majnika 1839 zb. pr. zak. št. 358 in naložilo je trgovskemu sodišču, naj razpiše narok v rečenem postopanju, ker je tožbeno prilogo po § 113. obč. sod. reda smatrati za dokazujočo listino proti podpisanemu tožencu, a je ni šteti med dolžna pisma po smislu § 1001. obč. drž. zak. in § 114. obč. sod. reda.

Najvišje sodišče potrdilo je odločbo višjega dež. sodišča z dekretom z dne 27. majnika 1891, št. 6277, ker ima drugi odstavek § 114. obč. sod. reda v mislih le ona dolžna pisma, v katerih se dolžno posojilo potrdi (§ 1001 obč. drž. zak.), tožbena priloga, nadpisana »dolžno pismo« in od toženca svojeročno podpisana, pa se glasi na dolžno ostalo kupnino, torej za verjetnost ne potrebuje podpisov dveh prič, nego zadoščuje zahtevam § 298. obč. sod. reda in dv. dekr. s 7. majnika 1839, št. 358 zb. pr. zak.; pri razsojevanji, je li dopustno eksekucijsko postopanje, pa ni niti najmanj ozirati se na katerekoli meritorne ugovore. J. K.

e) Določba §-a 15. zemljeknj. zakona o hipoteki simultani velja nalično tudi za stvarna bremena. V razdelitvenem postopanju ni uporabljati §-ov 24.—26. civ. pr. nov. na stroške pritožbe.

Zakonska Josip in Ana B. sta s kupno pogodbo z dne 19. januarija 1878, svojemu sinu Franu prodala posestvo števil 115 v L. in tedaj si izgovorila poleg drugega tudi dosmrtni užitek, glede katerega je določeno bilo, da ostane cel, če jeden izmed zakoncev umre, ostalemu zakoncu. Z notarskim aktom z dne 12. januarija 1882 odstopi Fran B. svoji soprogi Rozi B. solastnino na istem posestvu in sicer k jedni idejalni polovici. Polovica, ki je bila pripisana Franu B., pride v eksekucijo in zdraži jo glavni upnik Josip A. za 2455 gld. Pri razdeljevanji tega zdražila, zahtevala je Ana, vdova Josipa B., naj se jej odkáže ves zastali užitek, kateri se drži tega posestva, v spoznani ceni za 159 gld. Temu se je upiral poznejšnji upnik in ob jednom zdražitelju Josip A. zahtevajoč, naj se

užitkarici odkaže le polovica zastalega užitka, ker drugo polovico je plačati iz doslej ne prodane druge polovice rečenega posestva.

Z razdelitvenim odlokom okrajnega sodišča v L. se je zahtevi Ane B. ugodilo in odkazal se jej je ves zastali užitek, cenjen 159 gld., iz zdražila za prodano idejalno polovico, to pa zategadelj, ker je užitek Josipa B. in njegove žene Ane prvotno vpisan bil na nedelno posestvo št. 115 v L. in ker s tem, da je pridobitelj tega posestva solastnino na njem odstopil svoji soprogi Rozi, nastalo je glede na obe idejalni polovici tega posestva razmerje, nalično simultani hipoteki in tako je užitkarica zadobila pravico, da je lahko po svoji volji vso svojo tirjatev iskala iz jedne ali druge polovice imenovanega posestva.

Josip A. se je na to pritožil in višje dež. sodišče je razdelitveni odlok prvega sodnika tako premenilo, da je užitkarici Ani B. odkazalo le polovico zastalega užitka, kar več, pa je odbilo iz naslednjih razlogov: Če tudi je užitek Ane B. bil prvotno vpisan na posestvo št. 115 v L., katere zemljknjižni lastnik je bil samo Fran B., vendar niti iz tega, niti iz okolnosti, da mora po smislu kupne pogodbe z dne 19. januarija 1879, ostati Ani B. po smrti moža Josipa B. izgovorjeni užitek neutešjen, ne gre izvajati, kakor bi Ana B. imela pravico zahtevati vseh dajatev iz užitka le od jedne idejalne polovice in to uprav od Fran B-ove eksekutivno prodane. Tu je samo jedno zemljknjižno telo in torej ne more biti govora o simultani hipoteki po smislu § 15. obč. zemlj. zak. in je tem manj upravičeno pripustiti, da bi upnik svoje zadovoljenje dosegel popolnem iz vsake polovice tega zemljknjižnega telesa. Ana B. je torej samo upravičena zahtevati poplačila svoje tirjatve iz celega in to nedelnega posestva, zategadelj iz obeh njegovih polovic, a ker je prvi sodnik za njeno tirjatev, raztegajočo se na obe polovici tega posestva, celotno odkazal iz zdražila za jedno samo polovico, bile so s tem prikrajšane pravice naslednjih knjižnih upnikov, zlasti onih, kateri so svoje pravice pridobili si samo gledé eksekutivno prodane polovice, in zategadelj bilo je treba po zakonu premeniti naredbo nižjega sodišča.

Revizijski pritožbi Ani B., katera je tudi zahtevala povračila stroškov proti zdražitelju in poznejšnjemu upniku Josipu A., ugodilo je najvišje sodišče v stvari sami z odločbo z dne 10. febru-

varija 1891, št. 1377, obnovilo je odlok prvega sodnika, a odbilo zahtevo glede povračila stroškov.

Razlogi:

Ker je užitek Ane B. na podlogi kupne pogodbe z dne 19. januarija 1878 vpisan bil na celo, Franu B. nedelno pripisano posestvo št. 115 v L., tedaj je smatrati, da se s tem zastavna pravica za letne dajatve iz užitka raztega na vse dele zastavljene stvari (§ 457. obč. drž. zak.), in ker to, če je Roza B. pozneje pridobila si solastnino na rečenem posestvu, nič ni stvari predugačilo, bila je užitkarica upravičena, da je zastali užitek cel zahtevala iz vsakega dela zavezanega zemljišča. Če je prvi sodnik užitkarici ves zahtevani znesek 159 gld. odkazal iz zdražila, katero se je doseglo samo za jedno polovico tega zemljišča, tedaj je ravnal po meri zemljeknjižnega stanja in po smislu zakona in zagadelj je bilo pritožbo Josipa A. proti odloku prvega sodnika odbiti kot neutemeljeno. Vender pa ni bilo ugoditi zahtevi, da bi se prisodili stroški revizijske pritožbe; kajti postopanje, katero je imeti po dvor. dekretu z dne 15. januarija 1787, št. 621 zbr. zak. lit. c) za razdeljevanje in odkazovanje najvišjega skupila za eksekutivno prodano posestvo s hipotekarnimi upniki, vrši se uradoma in zagadel tukaj, ker gre za odločbe na podlogi razdelitvenega postopanja in pritožbe nanje podane, ni uporabljati predpisov § 24.—26. zakona z dne 16. majnika 1874, št. 69 drž. zak.

f) Povračilo stroškov, če je narok preložiti v dokazovalnem postopanju.

Občina B. je tožila več občincev v B. na pripoznanje, da je občina B. lastnica več parcel v kat. obč. B. št. 919, 920 itd. ter da si sme te parcele na svoje ime prepisati od zemljeknjižnih vložkov tožencev. Tožiteljica se je sklicevala na neko odvezno listino, češ, v njej je govor ob občinski lastnini parcel, iz katerih so nastale v tožbi navedene parcele, navajala je občina tudi, da je prepirni svet dajala tožencem v zakup. Toženci so to zanikali in ponudili dokaz, da so priposestovali prepirne parcele. Po inrotulaciji spisov izdalo je okr. sodišče v R. odlok z dne 25. majnika 1890, št. 1804, s katerim se je narok za zaslišanje prič in lokalni ogled določil na lici

mesta. Pri tem naroku dne 11. septembra 1890 ni hotela nobena stranka pokazati prepirnega sveta. Za občino se je trdilo, da so uže v tožbi popisane prepirne parcele, da ni njena, ampak tožencev dolžnost, pokazati v naravi obseg prepirnih parcel ter da sodišču prepušča, kar treba storiti za identifikacijo prepirnega sveta. Toženci pa so se branili, češ, da mora tožiteljica tudi na lici mesta pokazati, kateri svet in koliko ga pretenduje, ker le njo zadeva dolžnost navajanja in dokazovanja. Vsaka stranka je zahtevala, da jej mora nasprotnica povrniti stroške, če se narok iz njene krivde preloži. Voditelj komisije je sklenil, da se narok preloži, ker se stranki branita pokazati sodišču prepirni svet in ker tako ni moči zaslišati prič, katerim treba svet v naravi pokazati, pridržala pa se je od. ločba glede identifikovanja prepirnega sveta in glede pravnih stroškov.

Z odlokom okr. sodišča z dne 16. septembra 1890, št. 6298, ki je na to izšel, preložil se je označeni narok, ob enem pa se je tožeči občini naložilo, da v 14 dneh pod eksekucijo povrne tožencem stroške brezuspešnega naroka v znesku 45 gld. in sicer to iz razlogov: Prepirnih parcel ni sodišču pokazala pri ogledu niti tožeča, niti tožena stranka. Zaradi tega ni bilo moči prič zaslišati, katerim je po smislu odloka z dne 25. majnika 1890, št. 2804 pokazati v naravi prepirne parcele. Ker pa občina B. toži za last omenjenih parcel, zato je njena dolžnost označiti jih, če treba tudi v naravi tako, da o njih ne more biti dvojbe. In če bi jih, kar sedaj trdi, ne mogla natanko določiti, tedaj morala bi bila uže v pravdi predlagati, da se pred zaslišanjem prič prepirne parcele identifikujejo v naravi. Glede na vse to je tožiteljica narok z dne 11. septembra 1890 obrezuspešila in zakrivila njegove stroške, katere je po § 22. just. dv. dekr. z dne 24. okt. 1845, št. 906 zb. pr. zak. tudi njej naložiti v plačilo.

Zoper ta odlok vložila je tožeča občina B. rekurz zaradi stroškov, kateremu je višje dež. sodišče v Gradci z odločbo z dne 22. oktobra 1890, št. 9898 ugodilo tako, da je glede stroškov, zabeleženih v zapisniku z dne 11. sept. 1890, št. 6298 spoznati ob enem z odločitvijo glavne stvari. Utemeljila je višja instanca svojo odločbo s tem, da tu ne gre niti za stroške incidenčnega spora, o katerih bi bilo po §-u 401. obč. sod. r. takoj soditi, niti za stroške, kateri nastanejo pri kakem obravnavnem naroku in jih je

povrniti po smislu §-a 22. sum. patenta; nego tu gre za stroške, ko prideta obe pravdni stranki, odnosno njena zastopnika intervenovat k zaslišanju prič, a s temi stroški je ravnati zgol kakor s pravnimi stroški.

Na revizijski rekurz tožencev je najvišje sodišče z odločbo z dne 2. decembra 1890, št. 13789 potrdilo višjesodno odločbo in sicer glede na to, da sicer ni zakonitega uzroka, zakaj bi se § 15. zakona z dne 16. majnika 1874, št. 69 drž. zak. ne uporabljal glede narokov v dokaznem postopanju, da pa tu preloženja naroka z dne 11. sept. 1890 ni prouzročila samo tožiteljica, ampak tudi tožena stranka, kajti tudi ta se je vzlic pozivu sodnega poslanca branila pokazati v resnici tiste zemljiške parcele, glede katerih je bilo zaslišati tudi njene priče, in zatorej bi bilo krivično, če bi se tožiteljci uže sedaj naložilo povračilo stroškov toženčevega prihoda.

g) Premine li dolžnost za doto po §-u 1220. obč. drž. zak. s smrtjo soproge?

Ivan B. kot oče in skrbnik nedoletne hčeri Marije B. prosil je pri okrajnem sodišči v V., naj bi bil njegov tast Jožef Š., oče umrle soproge in matere Marije Š., omožene B. dolžan, da po § 1220. obč. drž. zak. šteje svoji hčeri 4000 gld. dote v sirotinsko blagajnico za hčer, nedol. Marijo B., češ, da je ta tast njemu pred poroko obljubil dati hčeri Mariji Š. 4000 gld. dote in poleg tega da je ta znesek primeren njegovemu imetju. Tej prošnji se je upiral Josip Š., češ, da ni res obljubil 4000 gld. dote, in ugovarjal je, da je zahtevani znesek pretiran in da poleg tega §-a 1220. obč. drž. zak. ni več uporabljati, ker je hči njegova Marija Š. umrla, predno je prošnjo vložila, da je torej osebna pravica Marije Š., zahtevati doto, minula z njeno smrtjo, kajti dota služi naj po določilih zakona v to, da se olajša zakonski potrošek, in tako je torej s smrtjo soproge prenehal smoter dote.

Okrajno sodišče je zaslišalo priče, potem pa Josipu Š. naložilo, naj za doto Mariji Š. plača v sirotinski zaklad za nedol. Marijo B. 3000 gld. v 14 dneh pod eksekucijo, in sicer gledé na to, ker po §-u 1229. obč. drž. zak. dota pripade po smrti zakonske žene njenim dedičem in Josip Š. torej ni bil s smrtjo svoje hčeri oproščen od svoje zaveze; potem, da tu ne gre za podelitev dote, kajti

zakon je uže zrušen, nego za to, da bi nedol. Marija B. dobila imetek, kateri je po zakonu in obljubi Josipa Š. njegova hči Marija Š. dobiti imela, a ga ni dobila, in ta pravica ni osebna, nego preide k dedičem; vrhu tega je znesek 3000 gld. primeren spoznanemu imetju.

Na pritožbo Josipa Š. je druga instanica premenila prvosodno odločbo ter zahtevo Ivana B. povse odbila gledé na to, da tu gre jedino le za dolžnost Josipa Š. po smislu §-a 1220. obč. drž. zak.; Marija B., hči Josipa Š. pa niti tedaj, ko se je možila z Ivanom B., niti pozneje, ko je ž njim bila omožena, ni od svojega očeta zahtevala dote, a pravica do dote je po § 1220. obč. drž. zak. osebna pravica in zategadelj je smatrati, da je preminola ta pravica s smrtjo Marije B. in da zahteva Ivana B. kot očeta zapustničine hčere nedol. Marije B. ni utemeljena.

Ivan B. se je pritožil, a najvišje sodišče je z odločbo z dne 24. junija 1891, št. 7694 potrdilo odločbo druge instancije glede na to, da je nazor drugega sodnika, po katerem ne gre več, če jeden izmed zakoncev umré, zahtevati po § 1221. podeljenja dote, utemeljen v §-u 1229. obč. drž. zak., po katerem dota velja samo, dokler zakon traja, vprašanja pa, je li Josip Š. zavezan s svojo obljubo, ni rešiti v izvenrednem postopanju.

Kazensko pravo.

Naj li kasacijski dvor, če se mu predloži ničnostna pritožba, odloči tudi pritožbe zoper znesek stroškov (§ 392. odst. 1. kaz. pr. r.)?

Okrožno sodišče v Rovinji je z razsodbo z dné 17. marcija 1890, šte. 5704 spoznalo, da so Luigi R. in tovariši krivi pregreška zoper varnost časti. Zoper to je ničnostno pritožbo vložil jedino le Luigi R. Pač pa so mislili vsi obtoženci in tudi zasebni obtožitelj, da se jim krivica godi glede tega, koliko je bilo pravnih stroškov povrniti zasebnemu obtožitelju. Tudi te pritožbe so se predložile kasacijskemu dvoru, da jih odloči. Na podlogi teh aktov se je generalna prokuratura o ravnanji s pritožbami zaradi izreka o stroških izjavila nastopno.

»Po § 392. kaz. pr. r. velja pravilo, da končna odločitev o stroških v postopanju zaradi hudodelstev in pregreškov pristojna na

drugi (in zadnji) stopnji višjemu deželnemu sodišču. Iz zgodovine, kako je zakon nastal (Mayer, I, str. 964), je videti, da je navedenemu določilu smoter, oprostiti najvišji sodni in kasacijski dvor od takšnega odločevanja. Izjemo ustanavlja zakon le za tiste slučaje, kjer se pritožba o stroških ne more uže tako podati s pravnim lekom vred, kateri je dopuščen proti razsodbi (»mit dem wider das Urtheil offenstehenden Rechtsmittel«). Če se natančneje preudari besedilo tega zakonovega določila, pokaže se, da se beseda »mit« ne nanaša na združenje pritožbe o stroških s pravnim lekom, podanim v glavni stvari (v tem slučaju — z ničnostno pritožbo), ne tako nekako, kakor v §§ 296. in 427. kaz. pr. r. gledé vzklícev, združenih z ničnostno pritožbo, odnosno gledé ugovora, — nego da zakon to besedo »mit« rabi sinonimno za »durch« in da hoče s tem le slučaj označiti, v katerem mora pravni lek v glavni stvari, ako je uspešen, kot kollorar v glavni stvari doseženega vspeha ob jednom predruščiti tudi izrek o stroških. Ta smisel izraža jasno razpis pravosodnega ministerstva z dné 9. julija 1878, št. 7075 odst. 4 in 5 in zlasti v odstavku 5. tako-le: »Če se pobija odločba gledé stroškov neposredno, in ne le v njenih, iz razsodbe o krivdi snujočih se pogojih, tedaj napotuje § 392. ta odpor vselej na pritožbo do sodnega dvora druge stopnje (viš. dež. sodišča)«. Ako bi se torej v tem slučaju ugodilo ničnosti pritožbi in bi se uničila razsodba, tedaj bi seveda bilo odpraviti izrek o stroških in bi naj kasacijski dvor, če reši stvar sámo, storil o stroških nov izrek, ne da bi jim znesek določil; če bi se stvar prvi stopnji vrnila, bilo bi izrek o stroških pridržati za konečno razsodbo. Če pa bi se zavrgla ničnostna pritožba in bi tako obveljal načelni izrek o stroških, potem bilo bi pritožbo zaradi odmere stroškov, katere ni nikdar moči izvršiti z ničnostno pritožbo, prepustiti viš. dež. sodišču v Trstu, da jo odloči.«

Ker je Luigi R. umrl še pred kasacijsko obravnavo, ni se odločilo o ničnostni pritožbi; s sklepom se je izjavilo o njej, da nima več predmeta. Kasacijski dvor se ni smatral pozvanim, da bi rešil pritožbe, podane zoper znesek prisojenih stroškov, nego je le sklenil, opozoriti okrožno sodišče v Rovinji, da je pritožbe predložiti viš. drž. sodišču Tržaškemu, naj jih odloči. (Sklep z dné 23. majnika 1891, št. 7304.)

